

Feestrede jubileumbijeenkomst

Dames en heren,
wij vieren vandaag dat wij 50 jaar bestaan. Formeel niet als vereniging Zaans Erfgoed natuurlijk, het zijn onze samenstellende verenigingen die decennia geleden werden opgericht. 50 Jaar geleden was dat de vereniging Vrienden van de Zaanse Schans, later Vrienden van het Zaanse Huis genoemd. En 30 jaar geleden werd de Vereniging tot Behoud van Monumenten van Bedrijf en Techniek Zaanstreek opgericht, later omgedoopt tot Zaans Industrieel Erfgoed van na 1850. In het laatst verschenen nummer van ons mooie blad Zaans Erfgoed kunt u dit nog eens beschreven zien. Daarmee is 2011 een bijzonder kroonjaar! Tel daarbij op dat onze zusterorganisatie Zaans Schoon dit jaar 65 jaar bestaat – het past een actiegroep overigens niet om zich daarvoor op de borst te kloppen - en u zult erkennen dat wij met recht en reden feest vieren. We vieren dat met het uitreiken van de fotoprijs en de Zaans Erfgoedprijs en met veel aandacht voor waar we staan met het doel van onze vereniging.

In nog meer opzichten is 2011 een kroonjaar. Precies 200 jaar geleden zou Napoleon volgens de overlevering, staande aan de oever van de Zaan, en kijkend naar het bonte palet van groene en anders gekleurde huizen en vooral molens, hebben gezegd: '*Sans Pareil*'. Zonder weerga. We zullen het dit jaar nog weleens horen. En wij, als liefhebbers en beschermers van de Zaanse cultuurhistorie, vinden natuurlijk dat hij een scherp inzicht had en zijn het geheel met hem eens. Nu heb ik inmiddels wel begrepen dat het zeer twijfelachtig is of hij deze uitspraak wel heeft gedaan. Zo'n vriendelijke man was hij nu ook weer niet.. Maar het had gekund!

Welnu, van al dat moois dat hij toen zag is er weinig meer over. Dat kan nostalgisch stemmen, maar het moet vooral een aanmoediging zijn om te stáán voor die weinige panden of delen van panden die behouden zijn gebleven. En gelukkig zijn er na Napoleon nog veel industriële gebouwen bijgekomen die inmiddels ook het bewaren waard zijn geworden.

Wij zijn een organisatie met een doel: het behouden van ons resterende erfgoed. Bestuur en werkgroepen zetten zich daarvoor in, samen met tientallen andere organisaties in de Zaanstreek. Soms bevechten we ons doel via juridische weg, soms door onderzoek en beschrijving van waardevolle gebouwen of elementen, soms via actie, vaak ook door het waardevolle zichtbaar te maken voor geïnteresseerden. Zoals collega-organisaties soms de zakelijke weg bewandelen door nieuwe exploitanten

te zoeken (Stichting Zaanse Pakhuizen) of de mediastrijd aangaan, zoals bij de Waakzaamheid. Allemaal prima methoden!

We zijn strijdbaar, maar natuurlijk klopte de kop in het Noordhollands Dagblad van een week geleden: we zijn niet almachtig. En dus lukt niet alles. Maar we tellen onze zegeningen en die zijn er zeker. Ik noem als recente voorbeelden – niet als trofee voor onze vereniging, maar als resultaat van gezamenlijke inspanningen:

- de bescherming van pakhuizen Maas, Waal, Schepel en Wormerveer in Wormerland;
- de recente erkenning door Zaanstad van de beschermwaardigheid van oude schoorstenen;
- de status als gemeentelijk monument voor de Wegsloot in Jisp, uniek in Nederland. Speerpunt van de lokale erfgoedvereniging in Jisp!
- de redding van de molenshuur van De Pauw. Dorpsstraat 861 in Assendelft, het tuinhuisje aan de Gedempte Gracht 75, het Weversend in Krommenie.

Onze vereniging zorgde in recente jaren ook voor aansprekende bijeenkomsten, publicaties en boeken:

- echte naslagwerken als Zaankanters en het Water, Van Wind naar Stoom, Gebouwd in de Zaanstreek;
- ons verenigingsblad Zaans Erfgoed: van een kleinschalige Anno ontwikkeld naar een glossy tijdschrift met goed onderbouwde en gevarieerde artikelen;
- onze bijeenkomsten en inleidingen zoals in De Bieb, die grote belangstelling trekken van de Zaankanters, hetgeen ook blijkt uit de honderden ontvangers van de Nieuwsbrief;
- en niet te vergeten onze website [www.zaans-industrieel-erfgoed](http://www.zaans-industrieel-erfgoed.nl).

Aan andere zaken wordt nog hard gewerkt. Ik noem:

- het monument voor Van Gelder in Wormer
- de afronding van de monumentenbordjes in Wormerland

En er zijn helaas ook een paar belangrijke dossiers waar we echt te weinig voortgang zien:

- het Hembrugcomplex
- de Zandijkerkerk
- de behandeling bij Zaanstad van conceptvoordrachten van ons Meldpunt voor potentiële gemeentelijke monumenten.

Positief is weer de ontwikkeling op de Zaanse Schans, waar onze organisaties in een Historische commissie samenwerken met het stichtingsbestuur. Dat levert wel eens pittige discussies op, maar er is

over en weer waardering voor de constructieve benadering. Hier zijn het eerder de plannen die onze grootste zusterorganisatie nog steeds overweegt, die ons zorgen baren.

Wie dit overziet moet concluderen: veel is bereikt, maar er is ook nog veel werk aan de winkel!

Heel belangrijk is daarbij voor ons de opstelling van de gemeenten in de Zaanstreek. Al jaren hebben wij op dat punt niet te klagen over Wormerland: bestuur en ambtenaren stonden en staan open voor wat wij aandragen en samen levert dat vaak iets moois. Het zal geen toeval zijn dat bij de recente successen die ik zojuist noemde veel voorbeelden uit Wormerland waren.

Over Zaanstad hadden wij lange tijd meer zorgen. Kenden wij in de gemeenteraad enkele enthousiaste medestanders, het college van B&W hield lange tijd veel afstand. Het ambtelijk apparaat was van goede wil, maar er werd onvoldoende ambtelijke capaciteit toegekend aan het monumentenbeleid. In de loop van de vorige collegeperiode is daar een kentering in gekomen. Het ambtelijk apparaat voor de monumentenfunctie werd uitgebreid met enthousiaste collega's en het college kreeg meer oor voor onze voorstellen. Natuurlijk blijven er wensen. Het gemeentebestuur heeft laten zien dat het de waarde erkent van het streekeigene. Ik doe hier graag de oproep om niet alleen nieuwe gebouwen met een Zaanse uitstraling te laten ontwikkelen, maar ook te blijven investeren in behoud en gebruik van het erfgoed. Wie er naar zoekt, vindt nog heel veel dat het beschermen waard is. Onze organisaties zullen initiatieven blijven nemen. Maar wij zijn vrijwilligers en het maken van beschrijvingen en het stimuleren van voordrachten voor de aanwijzing tot gemeentelijk monument vraagt blijvend inzet en energie van het gemeentebestuur!

Inderdaad, wij hebben nog veel wensen, maar we hebben in onze streek ook veel om trots op te zijn. Laat Napoleon nog maar eens terugkomen! Met een beetje beleid vinden we plekken langs de Zaan en elders waar we hem met trots nog eens kunnen neerzetten. En als we slagen in ons streven om ook de hiervoor genoemde uitdagingen op te lossen dan neemt dat aantal plekken nog aanmerkelijk toe. Ik zie dat als de agenda voor de komende jaren!

Piet Oudega, voorzitter van de vereniging 'Zaans Erfgoed'